

**FYLKESMANNEN
I ROGALAND**

Deres ref.:
2013/068258-026
Mette Alsvik

Vår dato: 20.08.2014
Vår ref.: 2013/6268
Arkivnr.: 461.5

Statens Vegvesen Region Vest
Askedalen 4
6863 LEIKANGER

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Riksveg 13 Ryfast - Endring av vilkår i tillatelse til utfylling i sjø ved Buøy, Stavanger kommune, av sprengsteinsmasser og morenemasser i forbindelse med driving av vestre del av Solbakktunnelen (entreprise E03) og Hundvågtunnelen (entreprise E 05)

Fylkesmannen har etter søknad fra Statens vegvesen Region Vest endret vilkår 3.3 i tillatelsen av 14.03.2014 til utfylling i sjø ved Buøy, Stavanger kommune. Endringen gjelder ny trasé for anleggsvei i Bangarvågen.

Ny anleggsvei innebærer oppmudring av ca. 2 200 m³ bunnsedimenter, utfylling av ca. 7 800 m³ sprengsteinsmasser i sjø. Tiltaket vil berøre et sjøbunnsareal på ca. 2 200 m².

Fylkesmannen i Rogaland ga 14.03.2014 tillatelse til Statens vegvesen Region vest til utfylling i sjø av sprengsteins- og morenemasser ved Buøy i Stavanger kommune. Tillatelsen omfattet også etablering av anleggsvei på sprengsteinsfylling tvers over indre del av Bangarvågen.

Søknad og saksbehandling

Statens vegvesen søker i brev av 20.06.2014 om endring av tillatelsen av 14.03.2014 ved at anleggsveien i Bangarvågen legges langs land i bunnen av Bangarvågen. På grunnlag av grunnundersøkelser utført i mars 2014 viser stabilitetsberegninger at en utfylling tvers over Bangarvågen ikke er stabil uten at det gjennomføres geotekniske tiltak i form av masseutskifting. Flytting av traseen nærmere land vil avgrense behovet for å etablere ny fast grunn ved utgraving og fjerning av bløte sedimenter som erstattes av sprengstein.

Mudringen er planlagt utført ved graving fra land med lukket redskap.

Tillatelsen av 14.03.2014 er hjemlet i forurensningsloven §§ 11 og 16, og forurensningsforskriften § 22-6. Endring av tillatelsen skjer med hjemmel i forurensningsloven § 18.

Omsøkt område i Bangarvågen er regulert til kontor/industri (Plan 2426 - Reguleringsplan for utfylling til næringsareal på Buøy, Hundvåg bydel.)

På grunn av kort tid fram til anleggsstart i august 2014 ble søknaden om endring ikke lagt ut til offentlig ettersyn på vanlig måte. Søknad om endring (vedlagt noen av saksdokumentene) ble sendt

på høring til de 15 kopiadressatene for tillatelsen av 14.03.2014. Fullstendig søknad ble lagt ut på Fylkesmannens internettside. Høringsfristen ble satt til 3 uker.

Fylkesmannen noterer at Statens vegvesen søker om endring av vilkår i tillatelse kort tid etter at den er gitt. Den korte tiden fra søknadstidspunkt fram til start av omsøkte arbeider medfører at saksbehandlingsreglene i forurensningsforskriften § 36-6 ikke kan følges fullt ut.

Etablering av Ryfast-forbindelsen er anleggsteknisk og økonomisk et omfattende prosjekt; endelig vedtak om utbygging ble gjort ved Stortingets behandling 12.06.2012 av Samferdselsdepartementets proposisjon om utbygging og finansiering av Ryfast. Fylkesmannen viser til bestemmelsene om unntak fra krav om forhåndsvarsling i forurensningsforskriften § 36-7, andre ledd, der det heter at forhåndsvarsel etter §§ 36-5 til 36-6 kan utelates bl.a. dersom det av hensyn til tungtveiende samfunnsinteresser haster med å gi tillatelse.

Fylkesmannen i Rogaland finner derfor at søknaden av 20.06.2014 om endring av tillatelse kan sluttbehandles nå.

Omsøkte utfyllingsarbeider

Anleggsveien i Bangarvågen skal benyttes til transport av masser til hovedutfyllingsområdet vest for Tømmerodden. Sprengsteinsmassene til bygging av anleggsveien kommer fra driving av Hundvågtunnelen.

Ny trasé for anleggsveien medfører redusert omfang av anleggsarbeidene; opprinnelig trasé tvers over Bangarvågen innebar utfylling av ca. 16 000 m³ sprengstein som ville berøre et sjøbunnsareal på ca. 8 000 m².

Miljøforhold

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2. For vurdering av temaene naturmangfold og vannforekomst vises til tillatelsen av 14.03.2014.

Bunnforhold

Sjøbunnen i utfyllingsområdet i indre del av Bangarvågen ligger på kote 0 til minus 5.

Bunnsedimentene

Flere undersøkelser av bunnsedimentene i Bangarvågen har vist forurensning av organiske og uorganiske miljøgifter. Dette gjelder bl.a. de organiske miljøgiftene polisykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), polyklorerte bifenyler (PCB) og tributyltinn (TBT), og metaller.

På oppdrag av Stavanger kommune har Cowi AS og Norges Geotekniske Institutt (NGI) i 2013 utført supplerende undersøkelser av bunnsedimenter i deler av Stavanger havn, bl.a. i Bangarvågen. Bunnsedimentene i indre del av Bangarvågen er forurenset av organiske og uorganiske miljøgifter. Undersøkt sedimentprøve i nærheten av omsøkt utfyllingsområde viser forurensning av PAH, TBT og kopper.

I februar 2014 ble det tatt prøver av bunnsedimentene i opprinnelig trasé tvers over Bangarvågen. En blandprøve av prøver fra tre stasjoner ble analysert; disse stasjonene ligger lenger inne i Bangarvågen enn i tidligere undersøkelser. Analyseresultatene viser generelt høyere metallkonsentrasjoner (bly, kopper, kvikksølv og sink) og PCB₇ enn tidligere målinger lenger ute i vågen. TBT-innholdet er markert høyere enn i tidligere målinger i Bangarvågen.

Søkers forslag til metode for masseutskifting

Massutskiftingen vil bestå i utgraving og fjerning av bløte sedimenter som erstattes av sprengstein. Mudringen skal skje til fast grunn. Overflate anleggsvei ligger på kote pluss 2.

Norconsult AS har på oppdrag fra Statens vegvesen utarbeidet en risikovurdering av masseutskiftingen i Bangarvågen (19.06.2014). Alternative mudringsmetoder for fjerning av bløte sedimenter er vurdert; bakgraver med lokk, miljøgrabb og sugemudring. Norconsult AS har også vurdert spredningsreducerende tiltak som siltgardin, spuntvegg, skjørtlenser og boblegardin.

Risikovurderingen konkluderer med å anbefale mekanisk mudring med lukket redskap (bakgraver med lokk eller miljøgrabb) og bruk av siltgardin som spredningsreducerende tiltak. I tillegg bør spredning av partikler overvåkes ved turbiditetsmålinger. Det er rapportert vond lukt ved prøvetaking, og risikovurderingen anbefaler at personlig måle- og verneutstyr for hydrogensulfidgass (H₂S) er tilgjengelig.

Statens vegvesen opplyser 20.08.2014 at mudring og utfylling av sprengsteinsmasser skal skje vekselvis langs land; utfylling skal skje direkte på oppmudret sjøbunn. Mudrings- og utfyllingsarbeidene er samlet anslått til å strekke seg over to 2 - 3 måneder avhengig av tilgang på sprengsteinsmasser.

Høring

Mottatt høringsuttalelse

Fylkesmannen mottok én høringsuttalelse til søknaden:

Stavanger kommune v/Bymiljø og utbygging, vann- og avløpsverket oppfatter søknaden om endring slik at det er gjort vesentlige endringer av opprinnelig søknad etter at denne har vært kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn, og kort tid før anleggsarbeidene skal starte.

Etter kommunens syn er ønsket om endringer sammen med strenge krav til framdrift ikke forenlig med saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven §§ 36-3 til 36-6 om forhåndsvarsling. Dette er regler som skal sikre at sakene blir underlagt en forsvarlig saksbehandling, samtidig som de ivaretar allmenhetens behov for innsyn og mulighet til å uttale seg i saken.

Hvis Fylkesmannen gir tillatelse til å flytte den midlertidige anleggsveien vil kommunen presiserer følgende:

- Når mudringsarbeidene pågår må området sikres for å unngå spredning av miljøgifter.
- Innholdet av miljøgifter i eksisterende masser som må fjernes må avklares før deponeringsmåte og plass blir godkjent.
- Før fyllingsarbeidet tar til må området sikres mot spredning av miljøgifter.
- Det må dokumenteres at flytting av veien ikke påfører eiendommene i området mer støy og støv og om nødvendig må det foretas støyskjerming og gjennomføres tiltak for å hindre støvflukt.

Søkers merknader til mottatt uttalelse

I samsvar med bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 36 - Behandling av tillatelser etter forurensningsloven - § 36-4, fikk søkeren oversendt uttalelsen for eventuelle kommentarer.

Statens vegvesen opplyser i e-post av 11.08.2014 at kravene fra Stavanger kommune anses ivaretatt og beskrevet i søknaden om endring, og Statens vegvesen har ingen ytterligere merknader til uttalelsen.

Fylkesmannens merknader til mottatt uttalelse

Forholdet til saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven er kommentert annet sted i dette brevet. Problemstillingen vil bli tatt opp i eget møte med Statens vegvesen. Oppmudrede masser skal leveres til godkjent mottak, det innebærer at eventuell klassifisering som farlig avfall må være avklart før innlevering. Vi viser ellers til vurderinger og endret vilkår som gjelder tiltak for å sikre at arbeidene utføres med minst mulig skade på ytre miljø, jf også øvrige gjeldende vilkår i tillatelsen av 14.03.2014.

Fylkesmannens vurderinger og begrunnelse

Når det gjelder rettslig grunnlag vises til tillatelsen etter forurensningsloven av 14.03.2014.

Miljøpåvirkning

Spredning av forurensede bunnsedimenter

Tiltaksområdet i Bangarvågen er avgrenset av land på tre kanter. Sett i sammenheng med dybdeforholdene og skjermet beliggenhet i forhold til Byfjorden er det Fylkesmannens vurdering at bruk av siltgardiner vil være det beste tiltaket mot spredning av forurensede bunnsedimenter fra omsøkt tiltak.

Spredning av forurensning som følge av tiltaket må allikevel påregnes, selv ved iverksetting av spredningsbegrensende tiltak. Spredning kan foregå via partikkelspredning ved mudring og utlegging av sprengsteinsmasser. Denne spredningen må sees i sammenheng med miljøgift-situasjonen i dag, hvor det er et potensial for spredning uten påvirkning fra omsøkt tiltak. Fylkesmannen mener derfor at noe spredning av forurensning som følge av tiltaket kan aksepteres for å oppnå en bedre miljøtilstand på sikt.

Spredning av sprengsteinspartikler og finstoff

Steinen fra Hundvågtunnelen består av både gneis og fyllitt. Partikler fra sprengning av gneis er skarpere enn naturlige partikler, og det er derfor antatt at sprengsteins-partikler har et større skadepotensial på hud- og gjellesystem til fisk. Partikkelspredning vil kunne føre til forringet vannkvalitet mens utfyllingsarbeidene pågår.

Utlegging av sprengstein fra land vil medføre spredning av partikler fra utfyllingsmassene og dermed blakking i sjøen. Slikt finstoff vil inneholde vesentlig mindre miljøgifter enn bunnsedimentene, og Fylkesmannen mener derfor at blakking av sjøen kan aksepteres.

Spredning av nitrogenforbindelser

Utfylling av sprengstein i sjø vil medføre spredning av nitrogenforbindelser (sprengstoffrester fra massene). I følge Norconsult AS vil nitrogenforbindelsene bestå av omtrent 50 % ammoniumforbindelser og 50 % nitratforbindelser. Ammoniakk er akutt giftig i lave konsentrasjoner for fisk. Nitratforbindelser kan føre til overgjødning av vannmassene. Norconsult AS forventer at sjøens naturlige bufferegenskap, samt ferskvannstilførselen i området, vil bidra til at konsentrasjonen av nitrogenforbindelser raskt vil fortynnes/finnes som ammonium og ikke ammoniakk, og at spredning av nitrogenforbindelser derfor kun vil ha en lokal effekt.

Spredning av arsenforbindelser

Fyllitt inneholder arsen; beregning utført av Norconsult AS på grunnlag av fyllittprøve fra prosjektområdet indikerer at verken utlekking eller utfelling av arsen vil medføre uakseptabel miljørisiko.

Samlet miljøpåvirkning

Søknaden omfatter arbeider i sjø som ved utføring kan føre til oppvirvling av bunnsediment. Gjennomførte kjemiske undersøkelser av bunnsedimentene viser dårlig; partikkelspredning kan føre

til spredning av miljøgifter, noe som kan påvirke tilstanden i vannforekomsten i negativ retning. Tiltaket er tidsbegrenset, og vil derfor bare føre til en forringelse av vannforekomsten mens arbeidene pågår.

Mudring og utfylling vil medføre at miljøgifter i omsøkt område med forurensede bunnsedimenter blir fjernet og bunnen varig tildekket.

På bakgrunn av samfunnsnytte, planlagt utførelse og arbeidenes varighet, mener Fylkesmannen at det omsøkte tiltaket utført i henhold til fastsatte vilkår, utgjør en liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten som helhet jf. miljømålet i vannforskriften § 4.

Konklusjon

Vurdering av tiltaket etter vannforskriften og naturmangfoldloven tilsier at naturen i området kan bli påvirket. Tiltaket er likevel avgrenset, og det er i samsvar med reguleringsplanen for området. Denne bruk av massene fra bygging av tunnelene i Ryfast-forbindelsen er et samfunnsnyttig formål, og berørte områder er tidligere påvirket av menneskelig aktivitet og inngrep. Fylkesmannen finner derfor å kunne endre tillatelsen etter forurensningsloven og forurensningsforskriften av 14.03.2014 til mudring og utfylling av sprengstein i omsøkt ny trasé i Bangarvågen på visse vilkår. Endring av tillatelsen av 14.03.2014 er begrunnet i at tiltaket ikke vil føre til uakseptable miljøvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknadene som var grunnlaget for vedtaket om tillatelse av 14.03.2014, søknad om endring 20.06.2014, og opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden.

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av omsøkt tiltak ved Buøy plassere anleggsarbeidene i risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensialet som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av vanntype, resipientforholdene ved Buøy, samt de opplysningene som er gitt i søknaden, vil anlegget bli plassert i risikoklasse 3.

Vedtak

Med hjemmel i forurensningsloven § 18 endrer Fylkesmannen i Rogaland vilkår 3.3 i tillatelse gitt til Statens vegvesen Region vest (SVV) 14.03.2014 til utfylling i sjø Buøy i Stavanger kommune. Endringen gjelder fra dags dato. Øvrige vilkår i tillatelsen endres ikke.

Endringen gjelder ny trasé for midlertidig anleggsvei i Bangarvågen og innebærer oppmudring av ca. 2 200 m³ bunnsedimenter, og utfylling av ca. 7 800 m³ sprengsteinsmasser i sjø.

Ved avgjørelsen av om endring av tillatelsen skal gjøres og ved fastsettingen av endret vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 - 12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden om endring er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles nedenfor vilkår om tiltak for å begrense eventuell forurensning, og for å motvirke skader på det marine miljø.

Tiltakshaver må dekke kostnadene ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11.

Endret vilkår 3.3

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 blir det stilt følgende krav i endret vilkår 3.3 i tillatelsen av 14.03.2014:

3.3 Bangarvågen

3.3.1

Trasé og utforming av anleggsvei skal være i henhold til tegningene 05-Y01-621 A (Norconsult, 15.05.2014) og 05-Y07-601 A (Norconsult, 06.12.2013).

3.3.2 - Siltgardiner

Før mudringsarbeidene starter skal tiltaksområdet avsperras ved montering av doble siltgardiner som dekker hele vannsøylen, jf figur 5 i Norconsult-notat av 20.06.2014. Siltgardinene skal forankres på sjøbunnen og monteres slik at de ikke påvirkes negativt av arbeidene. Siltgardinene kan fjernes 14 dager etter at arbeidene med masseutskifting er avsluttet.

Tilstanden og funksjonaliteten til siltgardinene skal overvåkes fortløpende. Kontrollen gjelder også siltgardinenes innfestinger. Det skal føres journal over kontrollen av siltgardinene.

3.3.3 - Mudring

Mudringsarbeidene skal utføres med miljøgrabb.

Oppmudrede masser skal fortløpende transporteres til mottak godkjent av statlig forurensningsmyndighet.

Det skal ikke være avrenning fra oppmudrede masser under transporten.

Ved registrering av hydrogensulfid-lukt ved mudring og håndtering av forurensede bunnsedimenter skal SVV varsle Arbeidstilsynet, Stavanger kommune og Fylkesmannen omgående.

3.3.4 - Utfylling av sprengsteinsmasser

Utfylling av sprengsteinsmasser innenfor siltgardinene kan skje direkte på sjøbunnen etter oppmudring av forurensede bunnsedimenter.

Utfyllingsarbeidene skal utføres på en måte som sikrer stabilitet i utfyllingen under og etter avsluttet arbeid.

Ferdig fyllingskråning skal sikres mot utrasing ved for eksempel plastring med stein.

3.3.5 - Overvåking

Det skal gjennomføres kontinuerlige turbiditetsmålinger utenfor siltgardinene så lenge disse er montert. Grenseverdi for turbiditet settes til 10 NTU.

3.3.6

Det skal iverksettes tiltak for effektiv oppsamling av plastrester, armeringsfibre, skyteledninger m.v. i sjø.

Vi understreker at all forurensning fra arbeidene med masseutskifting i Bangarvågen isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne endringen av vilkår 3.3 i tillatelsen av 14.03.2014 ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Kunngjøring av endring av tillatelsen

Endring av tillatelsen blir kunngjort i Stavanger Aftenblad for søkers regning. Dette brevet og søknadsdokumenter legges ut til offentlig ettersyn på nettsiden til Fylkesmannen i Rogaland www.fylkesmannen.no/rogaland under emnet "Miljø og klima».

Varsel om fastsetting av saksbehandlingsgebyr

Fylkesmannen varsler fastsetting av gebyr på **kr. 22 400** for Fylkesmannens behandling av søknaden om endring av tillatelse, jf. forurensningsforskriften § 39-5. Eventuelle merknader til varselet sendes Fylkesmannen innen 3 uker fra mottak av dette brevet.

Klageadgang

Vedtaket om tillatelse kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra melding om vedtaket er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Rogaland.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Kopi av dette brevet er sendt til berørte i saken i henhold til vedlagte adresseliste.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
fung. fylkesmiljøvernssjef

Einar Haualand
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrifter.

Saksbehandler: Einar Haualand
Saksbehandler telefon: 51 56 89 25
E-post: fmroeha@fylkesmannen.no

Kopi til:

Lyse Infra AS	Postboks 8124	4069	Stavanger
Museum Stavanger AS	Muségaten 16	4010	Stavanger
Pål A. Madland	Bangarvågsgaten 1	4077	Hundvåg
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim

Kystverket Vest	Postboks 1502	6025	Ålesund
Skoleskipet "Gann"	Tømmerodden 1	4077	Hundvåg
SOTS Kurscenter	Kalhammarveien 54	4007	Stavanger
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
Stavangerregionen Havn IKS	Strandkaien 46	4005	Stavanger
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	Stavanger
Forsvarsbygg	Postboks 8001 Sentrum	0103	Oslo
Buøy Invest AS, c/o Westco AS	Myrvangveien 6	4016	Stavanger
Rosenberg WorleyParsons AS	Postboks 54	4086	Hundvåg
Arbeidstilsynet	Postboks 4720 Sluppen	7468	Trondheim
Buøy Slipp & Båtbyggeri AS	Postboks 6	4085	Hundvåg